

Veileder til forskrift om kapasitetsjustering for tillatelser til akvakultur med matfisk i sjø av laks, ørret og regnbueørret i 2026

Anvisning av hvordan tilbud om kapasitetsøkning etter § 20 og hvordan tillatelseskapasitet som unntas fra nedjustering etter § 23 skal beregnes

1. Framgangsmåte for beregning

1.1 Sammenfattende forklaring av beregningsmåten

Unntaksveksten er en premie til aktører som har dokumentert spesielt lave lakselusutslipp i driften av en eller flere lokaliteter i løpet av en kvalifikasjonsperiode. Premien gis som økt tillatelseskapasitet. Rapporteringen fra oppdretter (månedssrapporteringen, jfr. akvakulturdriftsforskriften § 44) gir ikke opplysninger om hvor mye av kapasiteten fra den enkelte tillatelse som er benyttet på den aktuelle lokaliteten. Derfor må den samlede tillatelseskapasiteten som det premierte selskapet har, fordeles på lokalitetene som selskapet disponerer i produksjonsområdet. En dokumentert eller forskriftsfestet kapasitetsutnyttelse kreves for å kunne gjøre beregningen. Kapasitetsutnyttelse uttrykkes som tonn tilvekst per tonn tillatelseskapasitet.

Fiskeridirektoratet legger oppdretters egne innrapporterte månedlige biomassetall til grunn for beregningene. Ved samdrift benyttes samdriftsbrøken slik den er registrert i akvakulturregisteret i den aktuelle beregningsperioden.

Tilbudets størrelse beregnes ved at samlet gjennomsnittlig vektøkning på fisk i sjø pr år på lokaliteten i kvalifikasjonsperioden divideres med gjennomsnittet for selskapets dokumenterte kapasitetsutnyttelse i det produksjonsområdet som lokaliteten tilhører. Resultatet multipliseres med inntil 0,06 (dvs. 6 %), og utgjør tilbudets størrelse. Dødfisk og annet tap av fisk i beregningsperioden tas ikke med i beregningen av samlet vektøkning (produksjonsområdeforskriften § 12b andre ledd siste punktum).

Dersom selskapet ikke har dokumentert egen kapasitetsutnyttelse, skal tilbudet beregnes basert på en kapasitetsutnyttelse på 1,692 tonn tilvekst per tonn tillatelseskapasitet. Dette beregnet pr år og som levende vekt.

For tilfeller der det er benyttet tillatelser som ikke omfattes av forskriften (tillatelser til særlige formål §16 tredje ledd bokstav b) er det behov for spesifikk dokumentasjon for å kunne foreta korrekte beregninger. Det stilles krav om at søknaden i disse tilfellene må inneholde søkers redegjørelse og dokumentasjon for månedlig vektøkning for den aktuelle fiskegruppen.

I det følgende forklares beregningen av tilbudet mer inngående.

1.2 Første trinn: Beregning av tilveksten på lokaliteten

Tilveksten beregnes generelt som biomasse ut minus biomasse inn. Dette skal beregnes for perioden 01.10.2023 til 30.09.2025. Perioden er definert fra månedsstart til månedsslutt for å harmonisere med biomasserapporter som Fiskeridirektoratet mottar.

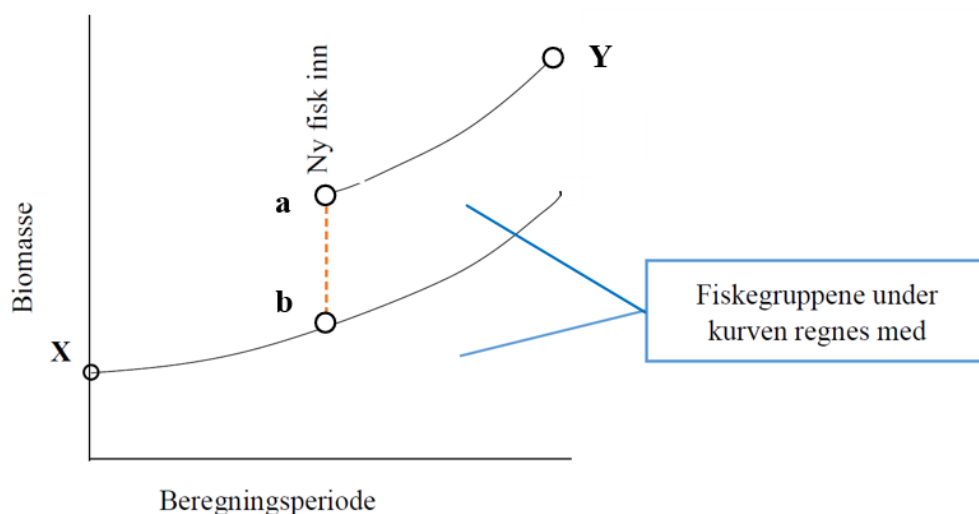

Fig 1. Fisk som flyttes inn på lokaliteten regnes med så lenge den står på lokaliteten ved utgangen av beregningsperioden (30.09.2025) eller flyttes ut for slakting før den tid. Mattilsynet vurderer søknader om lokaliteter oppfyller vilkårene etter produksjonsområdeforskriften § 12. Dersom lokaliteter er godkjent av Mattilsynet så vil flyttinger inn og ut av lokaliteten inngå i tilvekstberegninger. Ved inngangen av beregningsperioden er biomassen X, ved utgangen er biomassen Y. Fiskegruppen som flyttes inn i løpet av perioden («Ny fisk inn»), hadde en biomasse ved innflytting som var $a - b$. Vekten av biomasse ved starten av beregningsperioden eller senere på ethvert innflyttingstidspunkt skal altså trekkes fra når tilveksten skal beregnes. Verdiene X, Y, a og b er biomasseverdier og avleses på Y-aksen.

For tilfellet illustrert i Fig. 1 beregnes tilveksten etter følgende formel:

$$(1.1) \quad \text{Tilvekst} = Y - X - a + b$$

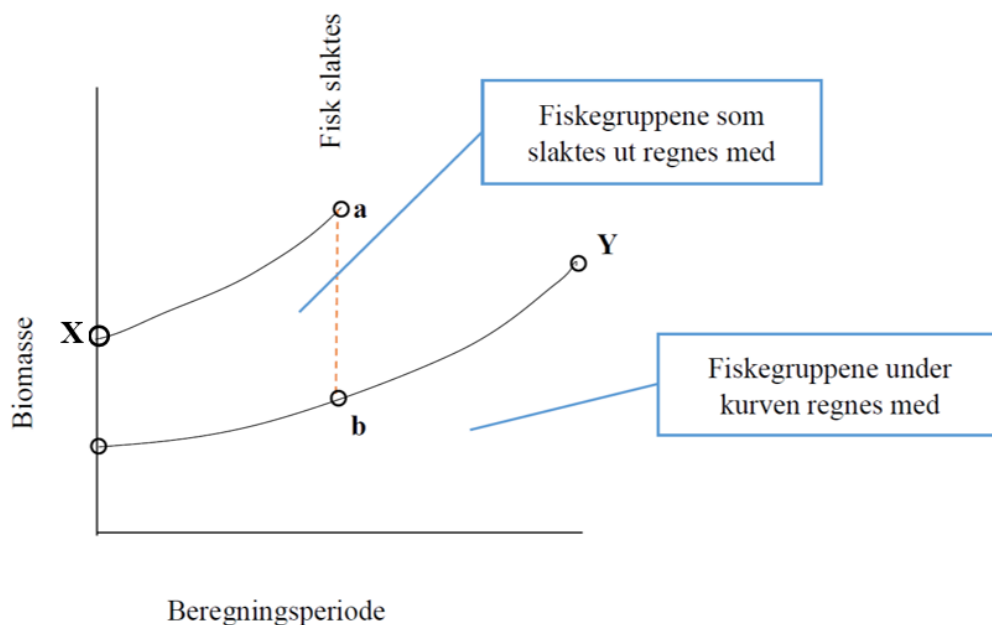

Fig 2. Fisk som flyttes ut av lokaliteten før utløpet av beregningsperioden 30.09.2025 regnes med.

For tilfellet illustrert i Fig. 2 beregnes tilveksten etter følgende formel:

$$(1.2) \quad \text{Tilvekst} = Y - X + a - b$$

Ved inn- og utførsel av fisk fra lokaliteten beregnes dette etter hovedprinsippene vist i Fig. 1-2.

Deretter beregnes årlig tilvekst på lokaliteten som oppfyller vilkårene ved å dele på 2:

$$(2) \quad \text{Årlig tilvekst}_{\text{lokalitet}} = \text{Tilvekst} / 2$$

hvor «Tilvekst» er hentet fra formel (1.1) og (1.2).

1.3 Andre trinn: Beregning av tilbud om økt kapasitet eller unntak fra nedjustering

Andre trinn gjør beregninger basert på den årlige tilveksten på lokaliteten som oppfyller vilkårene [fra formel (2)] og kapasitetsutnyttelsen av tillatelsen(e) som er benyttet i produksjonsområdet.

Kapasitetsutnyttelse uttrykker forholdet mellom årlig tilvekst (samlet levende vekt) og tillatelseskapasiteten (MTB) som ble benyttet. Kapasitetsutnyttelsen kan enten dokumenteres spesielt for innehaver eller så benyttes et standard normtall.

Innehaver kan selv sende inn informasjon for å godtgjøre egen kapasitetsutnyttelse. Innehaver må da tydelig kreve en annen kapasitetsutnyttelse enn landsgjennomsnittet og dokumentere dette ved beregninger basert på tilsvarende produksjon i søkers regi for alle lokaliteter i

produksjonsområdet hvor den kvalifiserte lokaliteten ligger, jf. kapasitetsjusteringsforskriften §16 fjerde ledd.

Dersom innehaver velger å ikke gjøre dette brukes standard normtall for å beregne kapasitetsutnyttelsen. Etter kapasitetsjusteringsforskriften §20 tredje ledd skal da Fylkeskommunen i sitt vedtak legge et landsgjennomsnitt på 1320 tonn levende vekt produsert per år fra en kapasitet på 780 tonn MTB til grunn. Dette ut fra at normalutnyttelsen av en tillatelse er om lag 1100 tonn HOG.¹ Omregnet til levende vekt med omregningsfaktor 1,20² blir kapasitetsutnyttelsen 1320 tonn levende vekt produsert ut fra en tillatelse på 780 tonn MTB. Denne kapasitetsutnyttelsesfaktoren, dvs. 1,692 tonn produsert per tonn tillatelseskapasitet, skal ligge til grunn for beregning av tilbudet med mindre innehaver har dokumentert et annet tall. For tillatelser med annen størrelse anvendes samme forholdstall. Det betyr for eksempel at en standard tillatelse på 900 tonn MTB ut fra landsgjennomsnittet får en kapasitetsutnyttelse på 1523 tonn.

Uavhengig av miljøstatus i produksjonsområdet kan det etter kapasitetsjusteringsforskriften § 20 gis tilbud om inntil 6 prosent kapasitetsøkning for tillatelser som hører hjemme her.

Tilbudet som beregnes for hver aktuell lokalitet som

$$(3) \text{ Tilbud}_{\text{lokalitet } 6\%} = (\text{Årlig tilvekst}_{\text{lokalitet}} / \text{Kapasitetsutnyttelse}) \cdot 0,06$$

hvor «Årlig tilvekst_{lokalitet}» hentes fra formel (2).

Dersom lokaliteten er lokalisert i et produksjonsområde som har fått rødt lys vil kapasitetsøkningen som tildeles unntas fra nedjustering, jf. kapasitetsjusteringsforskriften § 4. Det samme gjelder grunnlaget for kapasitetsøkningen, jf. produksjonsområdeforskriften § 9 tredje ledd [se formelen (4) nedenfor].

Det følger av kapasitetsjusteringsforskriften § 23, jf. produksjonsområdeforskriften §§ 9 og 12 at dersom innehaver ønsker å få fastsatt tillatelseskapasitet som unntas fra nedjustering, gjøres følgende:

$$(4) \text{ FastsattUnntak}_{\text{lokalitet}} = (\text{Årlig tilvekst}_{\text{lokalitet}} / \text{Kapasitetsutnyttelse})$$

Når tilbudet og/eller unntaket som utgår fra lokaliteten er beregnet etter formel [hhv (3) eller (4)], avrundes dette til nærmeste hele tonn og fordeles deretter på det nødvendige antall tillatelser som alle må være benyttet på den aktuelle lokaliteten i perioden som kvalifiserer etter Mattilsynets vedtak. Vanligvis vil en av tillatelsene da få et mindre tilbud enn de andre som får «hele» tilbud. Alle tilbud skal uttrykkes i hele tonn for hver tillatelse. Hvilke tillatelser som får tilbud eller delvis tilbud avgjøres av fylkeskommunen.

¹ HOG: Head On Gutted (fisk som er sløyd, men ikke hodekappet). Normalutnyttelsen på 1100 tonn HOG har Kontali Analyse AS: The Salmon Farming Industry in Norway 2016 s. 4 som kilde.

² Faktor hentet fra «Omregningsfaktorer for produkter av ulike arter fra produktvekt til rund vekt» fastsatt av Fiskeridirektoratet <https://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Tema/Omregningsfaktorer/omregningsfaktorer-for-produkter-av-ulike-arter-som-landes>

Avhengig av hvor tillatelsen hører hjemme så kan hver tillatelse gis et maksimalt tilbud slik (forutsatt 1 prosent kapasitetsøkning for tillatelser som hører hjemme i produksjonsområde 1, 12 og 13 er benyttet):

Produksjonsområdene 1, 12 og 13 (grønne)	Produksjonsområdene 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 og 11 (gule og røde)
5 prosent	6 prosent

Kontrollér at det samlede tilbudet gitt for tillatelser som hører hjemme i produksjonsområdene 1, 12 og 13 i sum (etter kap. 2 og 3) ikke overstiger 6 pst. avrundet til nærmeste hele tonn.

For tillatelser som hører hjemme i produksjonsområde 1, 12 og 13 hvor søker velger ikke å benytte seg av muligheten til 1 pst kapasitetsøkning, kan det likevel gis tilbud om inntil 6 pst per tillatelse. Vi gjør oppmerksom på at en slik fremgangsmåte vil, avhengig av den enkelte aktørs produksjon, i noen tilfeller kunne gi et lavere samlet tilbud om økt kapasitet.

Dersom søker har hatt drift på flere lokaliteter hvor tillatelsene skal ha tilbud etter § 20, så skal tilbudene dette gir inngå i det samlede tilbudet til søkeren per PO-område.